

Handläggare
Susannah Sjöberg
Telefon: 08-50820905

Till
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd
2018-11-22

Färdplan för ett Stockholm för alla

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Lena Lundström Stoltz
Stadsdelsdirektör

Tove Bodin
Avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat Färdplan för ett Stockholm för alla till stadsdelsnämnden. Färdplanen är indelad i fyra målområden för att främja socialt hållbar utveckling och skapa jämlika livsvillkor. Dessa är uppväxt och utbildning, arbete och företagande, boende och stadsmiljö samt demokrati och trygghet.

Förvaltningen vill framhålla vikten av samverkan för styrning mot uppsatta mål. För att säkerställa styrning mot uppsatta mål behöver tydliggöras hur stadens övriga strategiska dokument ska integreras i dokumentet. Förvaltningen vill även framhålla vikten av att all den individbaserade statistik som presenteras i färdplanen är uppdelad på kön och att etappmålen också blir uppdelade på kön.

Bakgrund

De senaste åren har Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm lämnat ett antal fördjupningsrapporter med åtgärder för att minska skillnader i livsvillkor i Stockholm. I budget 2018 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att utarbeta en färdplan för ett Stockholm för alla med utgångspunkt i kommissionens arbete.

Ärendet

Färdplanen är indelad i fyra målområden som staden bör rikta in sig mot för att främja socialt hållbar utveckling och skapa jämlika livsvillkor. Dessa är:

- Uppväxt och utbildning
- Arbete och företagande
- Boende och stadsmiljö
- Demokrati och trygghet

Inom varje målområde finns ett eller flera prioriterade etappmål. Dessutom har ett antal strategier tagits fram som utgår från de mest prioriterade utmaningarna inom de fyra målområdena. De prioriterade etappmålen ska ha ett längre tidsperspektiv än budgetens ettåriga.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av staben i samverkan med samtliga avdelningar på förvaltningen.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen ser positivt på att staden fortsatt arbetar vidare med att främja socialt hållbar utveckling och jämlika livsvillkor.

Förvaltningen vill framhålla vikten av att all den individbaserade statistik som presenteras bör vara uppdelad på kön. Att uppmärksamma skillnader mellan flickor och pojkar, kvinnor och män är avgörande för jämlika livsvillkor.

Förvaltningen saknar skrivningar om kompetensförsörjning av behöriga och kompetenta förskollärare, lärare och rektorer men även av personal som socialsekreterare, biståndshandläggare, personal inom äldreomsorg m.fl. yrkesgrupper till stadens ytterområden.

Förvaltningen vill även framhålla att det behöver tydliggöras i detta övergripande dokument hur övriga av kommunfullmäktige redan antagna strategiska program är integrerade i Färdplanen

Nedan presenteras respektive målområde med tillhörande etappmål och strategier. Efter varje strategi presenteras förvaltningens synpunkter på strategierna.

1.1 Målområde uppväxt och utbildning

Under detta målområde finns följande etappmål:

- Andel av eleverna i årskurs 9 i Stockholms stads grundskolor som har behörighet till nationella program i gymnasieskolan ökar.

Sex strategier är prioriterade inom målområdet uppväxt och utbildning:

Strategi 1.1 Prioritera tidiga och förebyggande insatser till utsatta barn och deras familjer

Strategin framhåller socialtjänstens betydelse i samarbete med förskola, skola, samt verksamheter inom fritid, kultur och idrott. Olika former av föräldrastöd behöver tillgängliggöras, staden ska särskilt ombesörja att stödet når de familjer som behöver det mest. Familjecentraler och hembesöksprogram till förstagångsföräldrar är viktiga verksamheter.

Förvaltningens synpunkter:

Förslagen går i linje med redan pågående arbete inom förvaltningen där till exempel särskilt fokus läggs på Rågsved som ett av förvaltningens prioriterade områden. Här får förstagångsföräldrar hembesöksprogram samt extra fokus läggs på ensamstående kvinnor som uppbär försörjningsstöd och har barn. Förvaltningen vill dock framhålla vikten av att staden fortsatt satsar särskilt på skolor och förskolor i områden med högt socioekonomiskt index. I dessa områden kan det behövas särskilda utbildningsinsatser för att säkerställa att samverkan med vårdnadshavare fungerar optimalt samt särskilda insatser för att öka anknytningen till näringsliv och akademi.

Strategi 1.2 Öka deltagandet och stärk likvärdigheten i förskolan

Strategin framhåller att deltagande och närvaro i förskolan behöver öka, särskilt för barn från socioekonomiskt eller i övrigt resurssvaga förhållanden. Kunskapen om vilka barn som inte deltar i förskolan behöver utvecklas genom exempelvis att stärka förskolans samverkansnätverk och introduktionsförskolornas roll.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen välkomnar förslagen.

Strategi 1.3 Minska skolsegregationen genom att främja en socialt blandad elevsammansättning

Staden ska aktivt verka för en blandad social elevsammansättning på sina grundskolor. Planeringen av nya förskolor och skolors fysiska placering, utformning och inriktning ska ta hänsyn till detta.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen önskar ett förtydligande kring vad stadsdelarnas roll i att planera nya förskolor för att säkerställa en blandad social elevsammansättning innebär.

Strategi 1.4 Förebygg skolmisslyckanden och öka likvärdigheten mellan skolor

Skolkulturen ska präglas av höga förväntningar som ökar studiemotivationen. Staden behöver ge förutsättningar för en mer jämlik skola genom att hålla fast vid inledda satsningar på kärnuppdraget och elevhälsans arbete, nyanlända elever, digitalisering för att utveckla lärandet samt god kvalitet i fritidshem och fritidsklubbar.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen anser att även förskolan bör nämnas här. Att säkerställa att barn, elever i behov av särskilt stöd och nyanlända elever nås av rätt och särskilt anpassade insatser gäller även barn i förskolan.

Strategi 1.5 Utveckla det kollegiala lärandet och ledarskapet vid stadens skolor och fritidsklubbar.

Alla skolor ska arbeta med kollegialt lärande inom den egna organisationen och i samarbete med andra skolor. Ledarskapet är en av hörnstenarna i en hållbar skolutveckling.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att även förskolan bör nämnas här eftersom ledarskapet och det kollegiala lärandet är av stor vikt även inom stadens förskolor.

Strategi 1.6 Tillhandahåll ett bredare och mera tillgängligt fritidsutbud för att nå fler unga

Staden behöver öka tillgängligheten till kultur- och idrottsaktiviteter för barn och ungdomar med fokus på socioekonomiskt svaga områden. Styrningen och samordningen av fritidsfrågor bör utvecklas genom en strukturerad samverkan mellan stadsdelsnämndernas fritids- och fältverksamheter, socialtjänst och facknämnder med ansvar för fritids- och kulturfrågor behöver finnas. Särskilt prioriterat är att främja flickors fysiska aktivitet och pojkars kulturutövande.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen instämmer i bedömningen att en strukturerad form av samverkan behövs, idag finns ett flertal nätverk inom området och en samordning av dessa skulle göra arbetet mer effektivt.

2. Målområde arbete och företagande

Under detta målområde finns följande etappmål:

- *Andelen unga som varken arbetar eller studerar har tydligt minskat*

Sex strategier är prioriterade inom målområdet arbete och företagande.

Strategi 2.1 Få fler kortutbildade att fullfölja en väl anpassad vuxenutbildning

Fler personer utan fullföljd gymnasieutbildning – kortutbildade – behöver rekryteras till vuxenutbildningen. Det uppsökande och motiverande arbetet behöver intensifieras.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen vill framhålla vikten av ett jämställdhetsperspektiv inom denna fråga då uppsökande arbete kan vara en väg att särskilt nå ut till kvinnor. I familjer med försörjningsstöd är det ofta mannen som först blir självförsörjande och ärendet avslutas eftersom försörjningsstödet uppdrag framförallt är att ge stöd så att hushållet blir självförsörjande. Kvinnan befinner sig dock ofta fortfarande utanför arbetslivet. Det kan behövas olika metoder för att nå ut till kvinnor respektive män. När det gäller arbetsmarknadsinsatser så domineras majoriteten av snabbspår av män.¹

Strategi 2.2 Stärk kopplingen mellan skola och arbets- och samhällsliv

Kontakten mellan elever och arbetsmarknad samt arbetsliv behöver stärkas. Även inom vuxenutbildningen och arbetsrelaterade verksamheter, såsom stadens feriearbeten och jobbtorgsorganisationen med fokus på Jobbtorg Unga, kan entreprenörskapsperspektivet bli tydligare.

Förvaltningens synpunkter:

För att säkerställa bilden av kommunen som en attraktiv arbetsgivare är det viktigt att de feriejobb staden tillhandahåller har hög kvalitet.

Strategi 2.3 Underlätta inträdet till arbetslivet genom riktade stödinsatser samt arbetsmarknads- och yrkesutbildningar

För att nå fler personer med svag förankring på arbetsmarknaden

behöver det uppsökande arbetet förstärkas. För kvinnor med utsatt ställning på arbetsmarknaden bör staden utveckla särskilt riktade arbetsmarknadsinsatser.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen vill särskilt framhålla vikten av samverkan över förvaltnings- och myndighetsgränser då många personer som står utanför arbetsmarknaden har komplexa svårigheter och kan vara sjukskrivna trots en viss arbetsförmåga. Staden behöver även utveckla fler arbetsförberedande insatser för de som befunnit sig utanför arbetslivet under lång tid.

Strategi 2.4 Stockholms stad som arbetsgivare ska främja ett inkluderande arbetsliv

Staden ska stärka svaga gruppers möjligheter att nå arbetsmarknaden och arbeta med verktyg för kompetensutveckling och arbetsplatsutveckling.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen välkomnar förslagen, staden behöver gemensamt stötta verksamheterna i de anpassningar som kan behövas i form av exempelvis kompetensutveckling inom bemötande och språkundervisning.

Strategi 2.5 Stärk samverkan med privat näringsliv i arbetet med svaga gruppers etablering på arbetsmarknaden

Staden behöver arbeta med kompetensförsörjningsinsatser utifrån företagarnas perspektiv och behov, tillsammans med näringslivet på central och lokal nivå. Ett viktigt verktyg är sysselsättningsfrämjande klausuler i upphandlingar för att stödja företag att göra särskilt prioriterade grupper anställningsbara.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen välkomnar förslagen.

Strategi 2.6 Utveckla förutsättningarna för företagande i ytterstaden

Företagsfrämjande insatser behöver intensifieras i ytterstadens socioekonomiskt svagare delar och anpassas till de grupper vars företagande ska stimuleras. Samordning av lokaler för småföretagare i stadens fastighetsbestånd ska stärkas. En trygg närmiljö är en prioriterad fråga. Företagarperspektivet ska beaktas i stadens strategiska trygghetsarbete.

Förvaltningens synpunkter

Det behövs mer kunskap och förenklade processer för att starta företag och lokalfrågan kopplat till stadsutvecklingsområden behöver styras i tidiga skeden av planprocessen. Planering av

arbetsplatser är nödvändig för att öka andelen arbetsplatser i söderort i relation till antal bostäder.

3. Målområde boende och stadsmiljö

Under detta målområde finns följande etappmål:

- En ökad andel av bostadsbyggandet har skett i översiktsplanens fokusområden och strategiska samband
- Fler arbetsplatser har tillkommit i ytterstaden

Fem strategier är prioriterade inom målområdet boende och stadsmiljö.

Strategi 3.1 Öka tillgången till bostäder i resurssvaga hushåll

Staden ska särskilt prioritera nyproduktion av bostäder med rimliga boendekostnader och bostäder som genererar längre flyttkedjor. Antalet genomgångsbostäder riktade till särskilda grupper ska öka i antal. För att stärka resurssvaga hushålls ställning på bostadsmarknaden behöver förmedlingen av bostäder utvecklas.

Förvaltningens synpunkter

Se svar under 3.2.

Strategi 3.2 Främja socialt blandade bostadsområden

Staden ska främja en blandning av bostadstyper, lägenhetsstorlekar och upplåtelseformer i hela staden för att ta till vara den lokala efterfrågan samt motverka segregation och trångboddhet. Överkomliga bostäder ska finnas i alla stadens delar, även i de stadsdelar som idag är socioekonomiskt starka. Staden ska aktivt motverka koncentrationer av hushåll på den sekundära bostadsmarknaden till socioekonomiskt svaga områden, samt säkerställa planeringen för bostäder till personer med särskilda behov.

Förvaltningens synpunkter på 3.1 och 3.2:

Förvaltningen välkomnar förslagen och vill särskilt framhålla vikten av att bostäder med rimliga boendekostnader, bostäder med låga uthyrningskrav samt genomgångsbostäder riktade till särskilda grupper byggs över hela staden. För en lyckad etablering av nyanlända är bostadsfrågan en av de viktigaste frågorna.

Strategi 3.3 Fokusera resurser och samla kraft kring fokusområden och strategiska samband

I stadens översiktsplan pekas fyra fokusområden i ytterstaden samt tio strategiska samband ut som ska utvecklas för att länka samman områden med olika socioekonomiska förutsättningar. Investeringar och planeringsresurser ska prioriteras hit.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen välkomnar förslaget men efterfrågar en tydligare samordning mellan projektorganisationerna för de fyra

fokusområdena och att likvärdiga resurser tillsätts från centralt håll för detta.

Strategi 3.4 Säkerställ en väl gestaltad och omhändertagen stadsmiljö i hela staden

Staden behöver ta ansvar för lokal samordning mellan berörda nämnder, allmännyttan, privata fastighetsutvecklare och engagerade medborgare och organisationer. Särskilt bör flickors och kvinnors användande av det offentliga rummet värnas. Ökad exploatering i socioekonomiskt svaga områden möjliggör stadsmiljöinvesteringar i närområdet. Staden behöver prioritera skötsel och underhåll på platser och i områden där otryggheten är större.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen välkomnar förslagen men saknar skrivningar kring att se över möjligheterna att allokera exploateringsresurser mellan olika projekt.

Strategi 3.5 Använd mark- och planprocessen för att aktivt främja socialt värdeskapande

Samverkan inom mark- och planprocessen behöver utvecklas och stadsdelsnämndernas roll i stadsutvecklingen stärkas utifrån erfarenheter från Fokus Skärholmen. Den modell för socialt värdeskapande (SVA) som utarbetas inom stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ska tillämpas i alla projekt och i alla skeden av stadsbyggnadsprocessen.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen välkomnar förslag om utvecklad samverkan inom mark- och planprocessen.

4. Målområde demokrati och trygghet

Under detta målområde finns följande etappmål:

- Andelen stockholmare som känner sig otrygga i sitt bostadsområde minskar
- Andelen stockholmare som har lågt förtroende för stadsdelsnämnden minskar

Sex strategier är prioriterade inom målområdet demokrati och trygghet.

Strategi 4.1 Stärk civilsamhällets möjligheter att vara en kraft för demokratisk förankring och lokal utveckling

Staden ska sträva efter att skapa goda förutsättningar för ett vitalt lokalt civilsamhälle och bejaka medborgar- och föreningsinitiativ som kan stärka kollektiv förmåga och relationer mellan boende i områden som präglas av otrygghet och lägre lokalsamhällestillit. Att säkerställa tillgången på möteslokaler är prioriterat.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningens arbete under de senaste åren har visat att allt fler väljer att engagera sig i lösa nätverk kopplat till intressefrågor eller lokalt engagemang framför det traditionella föreningslivet, något som ställer nya krav på kommunens arbete. Dels i form av stöd till civilsamhället och dels för att underlätta för medborgare att hitta till föreningar och andra aktörer inom civilsamhället.

Strategi 4.2 Fördjupa dialogen med medborgare och främja ett jämlikt medskapande

Medborgarnas medskapande ska vara en integrerad del av kommunens verksamhet snarare än att utgöra en enstaka aktivitet. Uppsökande arbetssätt genom exempelvis medborgarvårdar kan bidra till att ta till vara perspektiv och åsikter från grupper som i mindre utsträckning gör sina röster hörda.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen välkomnar förslagen och ser att medskapande dialoger kan vara ett arbetssätt hos stadens medarbetare på samtliga nivåer. Förvaltningen vill även anförda att staden behöver öka samverkan mellan stadsdelsförvaltningarna och fackförvaltningarna när det gäller dialogprocesser för exempelvis nyproduktion av bostäder eller utveckling av gatumiljöer.

Strategi 4.3 Säkerställ ett tillitsfullt bemötande i kontakten med medborgare och brukare

Kontakten med företrädare för stadens förvaltningar och bolag ska präglas av ett rättssäkert, sakligt och opartiskt bemötande, fritt från diskriminering. Ett gott bemötande påverkar människors vilja att vara delaktiga i stadens utveckling.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen framför särskilt att myndighetspersoners bemötande alltid påverkar medborgarnas förtroende för samhället som helhet.

Strategi 4.4 Stärk det systematiska arbetet mot diskriminering

Stadens medarbetare och chefer behöver öka sin kunskap om skyddet mot diskriminering och hur diskriminering uppstår.

Staden behöver främja en breddad rekryteringsprocess som inte riskerar att förbise viktig kompetens.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen välkomnar förslagen och efterfrågar mer stöd centralt från staden kring dessa frågor, till exempel centralt styrda frågor i medarbetarenkäten kopplade till diskrimineringsgrunderna.

Strategi 4.5 Rikta tidiga sociala insatser till unga i riskzonen för kriminalitet

Att motverka rekrytering till kriminella grupperingar och underlätta avhopp är prioriterat. Arbetet med sociala insatsgrupper (SIG) behöver fortsatt utvecklas och samordnas för att skapa likvärdiga förutsättningar mellan stadsdelsnämnderna.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen vill framhålla att det finns utmaningar i att få unga i riskzonen aktualiserade inom sociala insatsgrupper, en erfarenhet som delas av andra stadsdelsförvaltningar.

Strategi 4.6 Främja trygghet i det offentliga rummet genom brottspreventiva åtgärder

På platser där den upplevda otryggheten är hög ska staden lägga särskild omsorg vid skötsel och åtgärder som främjar attraktiva stadsrum som inbjuder till vistelse. Situationellt preventiva åtgärder för att förändra platser eller situationer där ett potentiellt brott kan tänkas begås behöver prioriteras. Arbetet bör ta sin utgångspunkt i en systematisk process där de platser som upplevs otrygga identifieras och prioriteras i samråd med berörda i lokalsamhället.

Förvaltningens synpunkter:

Ansvar för skötsel och utveckling av offentlig miljö ligger idag på ett stort antal förvaltningar och bolag inom staden och tydligt utpekat samordningsansvar saknas. För att uppnå strategins intentioner behöver ansvaret för lokal platssamverkan och lokal platsutveckling förtydligas inom staden, både avseende samordning och resurser.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bilaga

Remiss från kommunstyrelsen: Färdplan för ett Stockholm för alla